

Immigració i drets (incloent-hi els lingüístics)

BERNAT JOAN I MARÍ

Com una petita gotellada d'estiu dins les aigües no sempre tan tranquil·les com es volia pensar de la societat catalana, ha sorgit (o ressorgit) la polèmica sobre els drets de la població immigrant. La proposta presentada per alguns partits d'esquerra que tots els immigrants puguin votar en les eleccions municipals ha generat automàticament un estira-i-arroña en el qual, des del meu punt de vista, s'han dit molts despropòsits, quan no directament rucades integrals.

Quina lectura en podem fer, de la famosa frase de Joan Saura afirmant que «no es pot demanar a ningú que sàpiga català per a poder votar a Catalunya»? En llegir aquesta sentència, evidentment, vaig intentar trobar-ne la lògica. I allò més aproximat que se m'acudia era una frase de Lluís V. Aracil, pronunciada devers principis dels anys vuitanta o finals dels setanta del segle passat, que venia a dir: «Hem d'imposar el català tan aviat com sigui possible, perquè, si no l'imposam ràpidament i efectivament, ens diran que estam imposant el català.».

Dit d'una altra manera: les llengües ben imposades, mai no s'imposen; mentre que les llengües que no s'imposen, sempre semblen objecte d'imposició.

Transformem la frase, a veure si apareix una mica més absurda: «No es pot demanar a ningú que sàpiga espanyol, per a poder votar a Espanya.»

És clar, en una societat oberta, sembla que la cosa ha d'anar així: per quina raó un senegalès que visqui a Lavapiés hauria de saber espanyol, per a poder

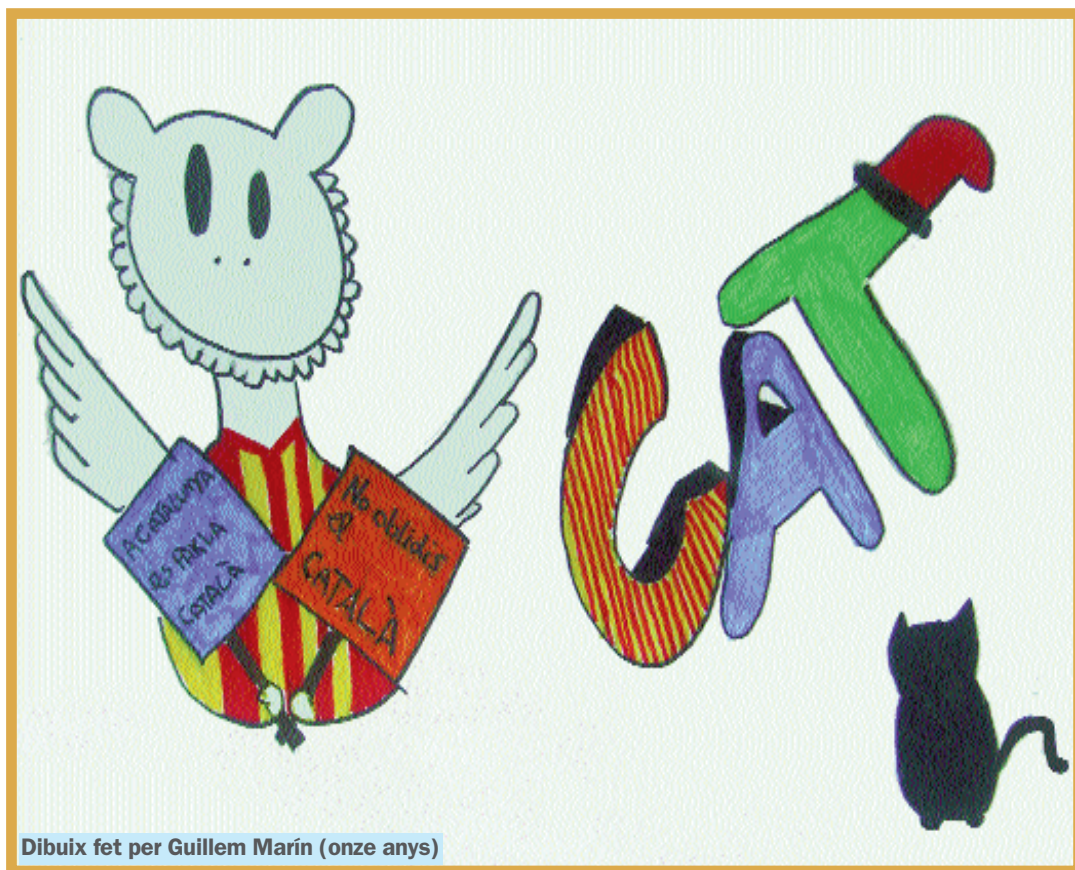
votar el batlle de Madrid? Davant aquesta pregunta, molts madrilenys ens dirien que, efectivament, ningú no demanarà al senegalès de torn que en sàpiga, d'espanyol, que és molt lliure de no parlar-ne ni un mot i que, tot i això, hauria de poder votar.

Ara confrontem la parauleria *ad usum* amb la realitat observable i tangible: quants immigrants que visquin a Lavapiés uniria ambdues reivindicacions (poder prescindir de l'espanyol i poder votar; o poder votar encara que es desconeixi la llengua espanyola)? ¿Trobaríem cap parlant de soninké o de bàmbara a qui s'acudís que no aprendre espanyol resulta un dret (dret a prescindir de la llengua de la societat d'acolliment) equivalent al dret de votar (poder participar en les decisions que afecten el conjunt de la societat d'acolliment)?

Fet i fet, els parlants de boruba o de swahili que viuen a qualsevol barriada de Madrid parlen castellà fluidament

molt abans de poder exercir el seu dret a votar. Necessiten prou més integració que el simple ús de la llengua espanyola, ús que, com a propi d'una llengua plenament normalitzada dins el seu territori lingüístic, senzillament es dona per fet.

Ara que es parla tant de la recuperació de la memòria històrica, i que molts en fan bandera, com Joan Saura mateix, convendria recordar que va existir un senyor que es deia Alejandro Lerroux, que va generar una subideologia anomenada «lerrouxisme», que anava adreçada bàsicament contra l'autonomia de Catalunya, i que es basava en el fet d'atiar els immigrants (espanyols, en aquest cas) contra els drets nacionals dels catalans. Lerroux comptava que, mitjançant la seua demagògia barata, acabaria utilitzant aquest flanc més dèbil de la societat –els immigrants– com a carn de canó contra els qui no havien de poder aixecar el cap (políticament



Dibuix fet per Guillem Marín (onze anys)

parlant): els catalans. Per a mi, a hores d'ara, faria part d'una discussió molt llarga intentar esbrinar en quina mesura el lerroixisme va fracassar i en quina mesura va triomfar. Les dues coses a un mateix temps no poden ser: que el lerroixisme fracassàs i que en Joan Saura pugui dir el que diu.

Fetes les consideracions més generals sobre el tema, passem a d'altres que, des del nostre punt de vista, no són del tot banals. La primera és que, en general, podem considerar que existeixen grans obstacles a la integració sociolingüística de la població immigrada quan aquesta no es produeix d'una manera espontània. Si prenem com a punt de referència llengües que es troben o s'han trobat en situacions de minorització, però que se n'han sortit de forma diferent, podem observar que, aparentment d'una manera espontània, la integració de la població immigrada hi funciona també d'una manera diferent. El neerlandès, a Flandes, ha estat fins fa poques dècades en una situació prou semblant a la del català als Països Catalans. Actualment, emperò, el neerlandès és l'única llengua oficial a Flandes, i, ves quin misteri!, els àrabs, hispanoamericans o asiàtics que viuen a Anvers, a Bruges o a Gant, espontàniament, quan hi arriben, es posen a aprendre neerlandès. Ningú no es planteja si per a poder votar, a Anvers, ha de saber neerlandès o no. Com ningú no s'ho planteja a Madrid. S'aprèn la llengua de la societat d'acolliment de seguida i es vota quan es pot. En qualsevol cas, emperò, la frase de Saura sonaria tan absurda a Bruges com a Càceres.

La segona: mentre en Saura hi va, ja n'hi ha d'altres que en tornen. Vull dir que potser convendria fer un colp d'ull a societats que se'ns han avançat en moltes coses i comprovar què hi ha passat, i què estan fent ara. Prenguem Holanda com a exemple. A Holanda es va adoptar aquest perfil de societat molt oberta, on, qui hi arribava, de seguida podia votar i decidir, i on tots els punts de vista i totes les perspectives culturals diferents hi eren acceptades d'una manera automàtica i immediata. Com que ells

hi van anar abans (a aquesta suposada modernitat i permissivitat), ara ja en tornen.

Ara Holanda s'ha vist sacsejada per les conseqüències d'una política que, majoritàriament, consideren com a irresponsable. Resulta que al país de la llibertat sexual, de la consciència i de la religiositat, un ciutadà holandès podia assassinar-ne un altre perquè havia fet una pel·lícula criticant alguns aspectes de les societats islàmiques. (Així va acabar, mentre passejava tranquil·lament amb bicicleta, el cineasta Theo van Gogh. I així hauria acabat Ayaan Hirsi Ali, diputada etiop-holandesa, si no s'hagués cercat guardaespalles, primer, i si no s'hagués vist obligada a posar l'Atlàntic per enmig, després.) I, evidentment, la conseqüència de tot plegat passa per la correcció d'algunes coses. Com que no calia saber neerlandès per a poder votar a Holanda, la cosa ha derivat cap on ha derivat. De manera que, en les pròximes votacions, no n'hi haurà prou, de saber neerlandès. Caldrà conèixer algunes coses més sobre el país, com ara l'himne, els símbols i les quatre coses fonamentals sobre valors de la pròpia societat.

Segur que el nostre parlant de soninké que viu a Lavapiés en sap alguna cosa més, que castellà, de la societat d'acolliment, abans de poder votar. Potser es quadra i tot, quan sent l'himne d'Espanya (a diferència del de Catalunya, l'espanyol no té lletra, i, per tant, no li cal recordar text); potser sap cantar l'himne del Real Madrid; i segur que ha observat que hi ha uns certs símbols, uns certs emblemes i uns certs personatges que han de ser respectats.

En Saura, en canvi, no veu que el nostre parlant de soninké del Raval de Barcelona s'hagi de preocupar per cantar els Segadors, respectar les quatre barres o abstenir les seues filles, si en té, de l'ablació del clítoris. Per a desgràcia seua, no tindrà temps de rectificar, perquè el cicle polític no és prou llarg perquè els dirigents puguin assumir els propis despropòsits. Serà la pròxima generació, ai las!, la que haurà d'esmenar-los. ◆



Fundada el 1886

**PASTISSERIA
BOMBONERIA
CONFITERIA
GELATERIA**

Major de Sarrià, 57

08017 BARCELONA

Tels. 93 203 07 14 / 93 203 00 04

Pl. de Sarrià, 12-13

08017 BARCELONA

Tel. 93 203 04 73 / Fax 93 280 65 56